

Crna Gora
AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE MEDIJE
Broj: 02 – 868/2
Podgorica, 29.07.2021. godine

Na osnovu čl. 140 i 141 Zakona o elektronskim medijima ("Sl. list Crne Gore", br. 46/10, 40/11, 53/11, 06/13, 55/16, 92/17 i 82/20) i člana 18 Zakona o upravnom postupku ("Sl. list Crne Gore", br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), postupajući po službenoj dužnosti, direktor Agencije za elektronske medije donosi

R J E Š E N J E

1. Privrednom društvu „Zen Master Production“ d.o.o. iz Herceg Novog, komercijalnom emiteru televizijskog programa „Novi TV“, izriče se upozorenje kao upravno-nadzorna mjera, jer je dana 06. jula 2021.g., u okviru programskog sadržaja „Zdravlje je lek“:
 - emitovao prilog sa elementima prikrivene komercijalne audiovizuelne komunikacije (oglašavanje), odnosno, propustio da telepromociju, kao vid oglašavanja, učini jasno prepoznatljivom;
 - direktno podsticao na korišćenje usluga sponzora, posebnim promotivnim upućivanjima na te usluge u toku programa;
 - vršio oglašavanje pojedinačnih usluga i tretmana određene zdravstvene ustanove, iako je predviđeno da se mogu oglašavati isključivo naziv zdravstvene ustanove, djelatnost, adresa i telefon, kao i radno vrijeme.
2. Upozorenje iz tačke 1 ovog Rješenja se izriče zbog:
 - a) emitovanja prikrivene komercijalne audiovizuelne komunikacije (čl. 85 st. 1 Zakona o elektronskim medijima i čl. 13 st. 1 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama, "Sl. list CG", br. 36/11),
 - b) kršenja obaveze da telepromociju, kao vid oglašavanja, učini lako prepoznatljivom i audio, vizuelno i/ili prostorno odvoji od ostalih programskih sadržaja (čl. 89 st. 1 Zakona o elektronskim medijima i čl. 37 st. 1 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama),
 - c) kršenja zabrane da sponzorirani programski sadržaji ne smiju direktno podsticati na kupovinu ili iznajmljivanje robe ili usluga, posebno promotivnim upućivanjem na tu robu ili usluge (član 95 stav 1 tačka 2 Zakona o elektronskim medijima i čl. 61 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama),
 - d) kršenja odredbe da zdravstvene ustanove mogu oglašavati isključivo naziv zdravstvene ustanove, djelatnost, adresu i telefon kao i radno vrijeme (član 30 stav 2 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama).
3. Nalaže se privrednom društvu „Zen Master Production“ d.o.o. iz Herceg Novog, da usaglasi emitovanje programskih sadržaja u okviru televizijskog programa „Novi TV“ sa standardima definisanim u Zakonu o elektronskim medijima, podzakonskim aktima Agencije i izdatom Odborenju za emitovanje.
4. Privredno društvo „Zen Master Production“ d.o.o. iz Herceg Novog je dužno da, u skladu sa članom 140 stav 3 Zakona o elektronskim medijima, u okviru televizijskog programa „Novi TV“, objavi informaciju o izrečenoj mjeri iz tačke 1 ovog rješenja koja glasi:

„Agencija za elektronske medije je izrekla komercijalnom emiteru opšteg televizijskog programa 'Novi TV' upozorenje, zbog toga što je dana 06. jula 2021. godine, u okviru programskog sadržaja 'Zdravlje je lek' emitovao prikriveno oglašavanje, odnosno propustio da telepromociju učini lako prepoznatljivom i odvojenom od ostalih programskih sadržaja, kao i jer je direktno podsticao na korišćenje usluga sponzora. Emiter je vršio je oglašavanje pojedinačnih usluga i tretmana zdravstvene ustanove, iako je propisano da zdravstvene ustanove mogu oglašavati isključivo naziv zdravstvene ustanove, djelatnost, adresu i telefon kao i radno vrijeme”.

5. Protiv ovog Rješenja može se podnijeti žalba Savjetu Agencije za elektronske medije u roku od 15 dana od dana dostavljanja rješenja.
6. Ovo Rješenje će se objaviti na veb sajtu Agencije za elektronske medije www.aemcq.org.
7. Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja.

O b r a z l o ž e n j e

Redovnim monitoringom emitovanog televizijskog programa „Novi TV“, privrednog društva „Zen master production“ d.o.o. iz Herceg Novog (u daljem tekstu: „emiter“), Agencija za elektronske medije (u daljem tekstu: „Agencija“) je konstatovala da jedana 06. jula 2021.g., u okviru opšteg televizijskog programa „Novi TV“, emitovan programski sadržaj „Zdravlje je lek“. Monitoringom je utvrđeno da je predmetni programski sadržaj sadržao i prilog sa elementima komercijalne AV komunikacije (nalaz Sektora za monitoring br. 02-868 od 15.07.2021.g.).

Imajući u vidu standarde o komercijalnim AVM komunikacijama i učešću ovih sadržaja u okviru emitovanog priloga, Agencija je pokrenula postupak za utvrđivanje da li došlo do kršenja čl. 85 st. 1, čl. 89 st. 1, čl. 95 st. 1 tač. 2 Zakona o elektronskim medijima (u daljem tekstu: „Zakon“), čl. 13 st. 1 i 3, čl. 30 st. 2, čl. 32 st. 1, čl. 37 st. 1, čl. 61 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama (u daljem tekstu: „Pravilnik“) i tač. 2.3. izdatog Odobrenja za emitovanje O-TV-K-07.

Saglasno nadležnostima ustanovljenim članom 138 Zakona i članom 112 Zakona o upravnom postupku, a u cilju utvrđivanja da li je emitovanjem spornih programskih sadržaja došlo do kršenja Zakona, Pravilnika i Odobrenja za emitovanje, Agencija je od emitera zatražila pisano izjašnjenje (akt br. 02-504/1 od 22.04.2021.g.). U ostavljenom roku emiter se nije izjasnio na navode iz zahtjeva za izjašnjenje.

Prilikom razmatranja da li je emitovanjem predmetnih sadržaja došlo do kršenja propisanih standarda o komercijalnim AVM komunikacijama, Agencija je posebno imala u vidu sljedeće:

- oglašavanje je komercijalna audiovizuelna komunikacija koja podrazumijeva emitovanje bilo kog oblika obavještenja, uz određenu naknadu ili radi samopromovisanja, od strane pravnog ili fizičkog lica, a koje ima za cilj da predstavi i skrene pažnju na određeni proizvod ili uslugu, uključujući nepokretnosti, prava, obaveze, odnosno da motiviše potrošače da koriste, odnosno kupe taj proizvod ili uslugu, uz finansijsku naknadu (član 8 stav 1 tač. 14 Zakona i član 4 stav 1 tačka b) Pravilnika).
- prikrivena komercijalna audiovizuelna komunikacija je predstavljanje riječima ili slikama robe, usluga, imena, zaštitnog znaka ili aktivnosti proizvođača roba ili pružaoca usluga u radijskim i/ili TV programima kada je cilj takvog predstavljanja oglašavanje i moglo bi dovesti javnost u zabludu u vezi sa njegovom prirodom. Takvo se predstavljanje naročito smatra namjernim ako je izvršeno u zamjenu za plaćanje ili za sličnu naknadu (član 8 stav 15 Zakona).
- sponzorstvo je komercijalna audiovizuelna komunikacija koja podrazumijeva učešće fizičkog ili pravnog lica, koje se ne bavi djelatnošću pružanja AVM usluga, niti proizvodnjom audiovizuelnih radova, u finansiranju radijskih i/ili televizijskih programa, s ciljem da promoviše svoje ime, zaštitni znak, ugled, aktivnosti, proizvode ili usluge (član 8 stav 1 tačka 17 Zakona).
- telepromocija predstavlja oblik oglašavanja tokom prenosa programa pri čemu se pravi pauza u dotadašnjem toku uredničkog sadržaja, a voditelj preuzima ulogu prezentera određenih proizvoda ili usluga (član 4 st. 1 tačka m) Pravilnika).
- članom 85 stav 1 Zakona i članom 13 stav 1 Pravilnika zabranjene su prikrivene i prevarne komercijalne audiovizuelne komunikacije.

- članom 88 Zakona predviđeno je da komercijalna audiovizuelna komunikacija mora biti jasno prepoznatljiva i može biti u obliku: radijskog i televizijskog oglašavanja, telešopinga, sponzorstva i plasmana proizvoda.
- član 89 stav 1 Zakona i član 37 stav 1 Pravilnika predviđaju da radijsko i televizijsko oglašavanje i telešoping moraju biti lako prepoznatljivi i audio, vizuelno i/ili prostorno odvojeni od ostalih programskih sadržaja.
- članom 95 stav 1 tačka 2) Zakona i čl. 61 Pravilnika je predviđeno da sponzorirani programi ne smiju direktno podsticati na kupovinu ili iznajmljivanje robe ili usluga sponzora ili trećeg lica, naročito posebnim promotivnim upućivanjima na te proizvode i usluge u tim programima.
- članom 30 stav 2 Pravilnika je predviđeno da zdravstvene ustanove mogu oglašavati isključivo naziv zdravstvene ustanove, djelatnost, adresu i telefon kao i radno vrijeme.

Na osnovu uvida u snimak emitovanog programskog sadržaja, može se konstatovati sljedeće:

1. Emiter je dana 06. jula 2021. godine, emitovao programski sadžaj „Zdravlje je lek“, u terminu od 14:30:28 do 14:58:51 sati (28 minuta i 23 sekunde i u okviru nje, u terminu od 14:31:17 do 14:37:48 (6 minuta, 31 sekund), prilog kako slijedi.

Novinarski tekst (glas iz off-a): „Odeljenje za rehabilitaciju vida specijalne oftalmološke bolnice 'Eliksir' je jedinstveno na prostoru Srbije, u okviru jedne oftalmološke bolnice. Nastalo po uzoru na odeljenje očne klinike 'Fjodorov' iz Kaluge, a kao unapređen ruski državni projekat za smanjenje invaliditeta vida. Godinama se energija i različite vrste stimulacije upotrebljavaju u 'Eliksiru', na različite načine, preko različitih aparata, potpuno bezbolno, komforno i kratkotrajno. Stimuliše se mikrocirkulacija, u strukturama glave, malog, ali i velikog pacijenta.“

Tonska informacija pokrivena je kadrovima iz očne bolnice, o kojoj je riječ. Fokus je na djeci, četvoro njih koji uz pomoć odraslih osoba koriste aparate u samoj ordinaciji.

U nastavku je emitovana izjava ženske osobe potpisane kao „dr Snežana Vlajković, Oftalmolog specijalne oftalmološke bolnice 'Eliksir'“. U samoj izjavi objašnjava njihov proces rada, koji im se pacijenti javljaju, kako se utvrđuje njihova dijagnoza i da zatim slijedi proces liječenja, laserska akupunktura, kvantna medicina.

Tokom trajanja izjave, na početku se prikazuju ulazna vrata, na kojima piše „Kabinet za lasersku akupunkturu i BRT“, a potom i pacijenti, dva dječaka koji koriste uređaje za vid u ordinaciji i ženska osoba koja se nalazi na tretmanu laserske akupunkture.

Novinarski tekst (glas iz off-a): „Za akupunkturu u ovom kabinetu se ne koriste igle, koriste se niskodozni laseri. Sama metoda je kratkotrajna, dodir laserskog zraka ne ostavlja nikakav trag na koži, a princip je isti-stimulacija posebnih tačaka na posebnim meridijanima. Za dobrobit čoveka.“

Tokom trajanja tonske informacije prikazuje se ženska osoba koja se nalazi na tretmanu laserske akupunkture.

U nastavku ženska osoba, potpisana kao „dr Tatjana Cvjetićanin, Načelnica kabineta za lasersku akupunkturu i energetske stimulacije“ objašnjava proces laserske akupunkture. Na krevetu ispred nje nalazi se djevojčica na kojoj pokazuje kako se obavlja taj tretman. Dok pokazuje kako se obavlja terapija, objašnjava i povezanost srca, kičme, jetre se vidom.

Novinarski tekst (glas iz off-a): „Drevna mudrost i moderna tehnologija, još jedan od recepata za zdrav 21. vek, u bolnici 'Eliksir' u Novom Sadu.“

Na kraju programskog sadržaja „Zdravlje je lek“, tokom odjavne špice, na desnoj polovini ekrana u terminu od 14:58:33 do 14:58:41 istaknuto je obavještenje o prijatelju emisije, „Specijalna oftalmološka ordinacija 'Eliksir'“. Može se pročitati adresa ordinacije, broj telefona, kao i internet adresa.

Tokom opisanih djelova predmetnih emisija nije emitovano grafičko obavještenje o postojanju komercijalne AV komunikacije (telepromocija, plaćeni termin i sl.).

U periodu od 14 do 15 sati, dana 06. jula 2021.g., zabilježene su komercijalne AVM komunikacije u terminima od 14:00:20 do 14:00:50 (30 sekundi) i od 14:51:37 do 14:52:21 (44 sekunde) časova.

2. S obzirom da je na kraju programskog sadržaja „Zdravlje je lek” navedeno da je prijatelj emisije „Specijalna oftalmološka ordinacija 'Eliksir'”, može se utvrditi da se radilo o sponzorisanom programskom sadržaju.

Isticanjem usluga koje se nalaze u ponudi određene zdravstvene ustanove („Specijalna oftalmološka ordinacija 'Eliksir'”), u okviru sponzorisanog programskog sadržaja, vršeno je direktno podsticnje na njihovo korišćenje, te je na taj način emiter prekršio čl. 95 st. 1 tač. 2 Zakona i čl. 61 Pravilnika, kojima je zabranjeno da sponzorisani programi direktno podstiču na kupovinu ili iznajmljivanje robe ili usluga sponzora ili trećeg lica, naročito posebnim promotivnim upućivanjima na te proizvode i usluge u tim programima.

3. Zbog izostanka adekvatnog označavanja, može se zaključiti da je predmetni programski sadržaj sadržao prikrivenu komercijalnu audiovizuelnu komunikaciju, posebno imajući u vidu da je u prilogu predstavljen konkretni poslovni subjekt, uz isticanje usluga iz njegove ponude („Specijalna oftalmološka ordinacija 'Eliksir'”), sa jasnim promotivnim elementima.
4. Postojanje prikriivenog oglašavanja u predmetnim priložima (prisustvo promotivnog elementa u cilju oglašavanja, dovođenje gledalaca u zabludu) može se sagledati na osnovu nekoliko elemenata, i to:

- da li je kroz opisivanje predstavljen određeni poslovni subjekt i njegove usluge na način da se preporučuju, uz isticanje prednosti tih usluga, ili se gledaocu obraća kao potencijalnom korisniku usluga?

U prilogu emitovanom dana 06. jula 2021. godine, u okviru programskog sadržaja „Zdravlje je lek”, „Specijalna oftalmološka ordinacija 'Eliksir'” je predstavljena na način da se promovišu njene usluge gledaocima kao potencijalnim korisnicima. Predmetni prilog je sadržao jasne promotivne poruke („Odeljenje za rehabilitaciju vida specijalne oftalmološke bolnice 'Eliksir' je jedinstveno na prostoru Srbije...”, „Nastalo... kao unapređen ruski državni projekat za smanjenje invaliditeta vida”, „Godinama se energija i različite vrste stimulacije upotrebljavaju u 'Eliksiru'... preko različitih aparata, potpuno bezbolno, komforno i kratkotrajno”, „...metoda je kratkotrajna, dodir laserskog zraka ne ostavlja nikakav trag na koži, a princip je isti... Za dobrobit čoveka”, „Drevna mudrost i moderna tehnologija... u bolnici 'Eliksir' u Novom Sadu”).

Predmetni prilog se nedvosmisleno može smatrati oglašavanjem, odnosno telepromocijom, jer u njemu značajnu ulogu imaju informacije od značaja samo za navedni poslovni subjekt, kao i prednosti njegove ponude usluga na tržištu medicinskih usluga;

- da li analizirani programski sadržaj može dovesti u zabludu gledaoca, u pogledu svoje stvarne prirode? Uvidom u predmetni prilog može se utvrditi da je gledalac mogao biti doveden u zabludu, a prevashodno zbog načina na koji je sadržaj prezentovao ponudu poslovnog subjekata. Prilog je direktno promovisao konkretnog poslovnog subjekta („Specijalnu oftalmološku ordinaciju 'Eliksir'”) i imao je za cilj da ga predstavi i skrene pažnju na prednosti i kvalitet njegovih usluga, ali, pri tom, nije bio jasno odvojen i prepoznatljiv kao oglasni sadržaj.

5. Kako je članom 89 stav 1 Zakona i članom 37 stav 1 Pravilnika predviđeno da televizijsko oglašavanje mora biti lako prepoznatljivo i vizuelno odvojeno od ostalih programskih sadržaja, a da tokom emitovanja spornog priloga nije bilo vidljivo adekvatno grafičko obavještenje da je u pitanju komercijalna AV komunikacija (*telepromocija*), emiter je prekršio i navedenu odredbu Zakona, onosno Pravilnika, jer je propustio da prilikom emitovanja ovog programskog sadržaja naznači da se radilo o komercijalnim AV komunikacijama.
6. Pored toga, prilikom oglašavanja konkretne zdravstvene ustanove, osim dozvoljenih podataka, kao što su naziv, djelatnost, adresa, telefon i radno vrijeme, emitovano je i oglašavanje

konkretnih usluga i procedura (metoda liječenja, rehabilitacije). Na taj način, emiter je prekršio i član 30 stav 2 Pravilnika.

Na osnovu navedenog, a uvažavajući činjenicu da je saglasno tački 7.1 izdatog Odobrenja za emitovanje O-TV-K-7 emiter odgovoran za sve objavljene sadržaje, može se utvrditi da je emitovanjem predmetnog priloga prekršen 85 st. 1, čl. 89 st. 1, čl. 95 st. 1 tač. 2 Zakona, čl. 13 st. 1, čl. 30 st. 2, čl. 37 st. 1, čl. 61 Pravilnika i tač. 2.3. izdatog Odobrenja za emitovanje O-TV-K-07.

Nakon sprovedenog postupka i uz uvažavanje svih relevantnih činjenica, direktor Agencije je, saglasno čl. 140 i 141 Zakona, donio odluku kojom se emiteru izriče upravno-nadzorna mjera upozorenja i nalaže da usaglasi emitovanje programskih sadržaja u okviru programa „Novi TV“ sa standardima definisanim u Zakonu, podzakonskim aktima Agencije i izdatom Odobrenju za emitovanje.

Emiteru je naloženo i da u skladu sa čl. 140 stav 3 Zakona informaciju o izrečenoj mjeri objavi u svom programu.

Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja.

UPUTSTVO O PRAVNOM SREDSTVU

Protiv ovog Rješenja može se podnijeti žalba Savjetu Agencije za elektronske medije u roku od 15 dana od dana njegovog dostavljanja.

Dostavljeno:

- „Zen master production“ d.o.o.
- Savjet Agencije za elektronske medije
- Sektor za pravne i ekonomske poslove
- Arhiva